

# DE POSTRIJDER

## DER PROVINCIE LIMBURG

Men schrijft in te Tongeren bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.  
De Postrijder verschijnt 's dinsdags, 's dondersdags en zaterdag.  
Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, **grootte Markt n° 37-39, te Tongeren.**

**Abonnement :** 6 fr. per jaar.  
Een blad afzonderlijk 1 25 centiem.  
De abonnemenden zijn vooral betaalbaar.  
Aankondigingen 1 25 centiem per drukregel.  
Reclamen, voutissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : 1 fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 19 AUGUSTUS.

### De Kamer.

In de zitting van den 14 augustus heeft onze achtbare vertegenwoordiger M. Meyers een kernachtige redevoering uitgesproken over het nieuw ontwerp van schoolwet. Ziehier hoe het beknopt verslag deezelve mededeelt :

De heer MEYERS. — De heer Callier bepaalde er zich niet bij het wetsontwerp af te keuren. Hij heeft tegen het vrij onderwijs vinnige en hevige aanvallen gericht. Deze bekibbelingen verdienen een antwoord. Het zal kort zijn.

Wij hebben het recht onze vrije scholen te roemen ; wanneer de partij van den heer Callier geen enkele school kon stichten, zou hij zich moeten wachten ons werk van vrijheid, dat een bewonderenswaardig werk is, te bekibbelen !

Ter goeder trouw zou de liberale partij onze pogingen moeten toelijken. Hebben wij geen beroemde Hoogeschool gesticht ? Hebben wij geen colleges, gene gestichten opgericht waar gedurende dertig jaar de vrouwen een onderwijs konden volmaken waaraan de burgerlijke macht onverschillig was gebleven ?

De heer HOUZEAU DE LEBAYE. — De burgerlijke macht had ongelijk.

De heer MEYERS. — Ook zij hebt ongelijk ons werk van vrijheid te bekibbelen, zij die gene enkele school hebt kunnen stichten.

De heer HOUZEAU DE LEBAYE. — Wij hebben er gesticht.

De heer MEYERS. — Hebben wij sedert 1879 niet ruim 2000 scholen tot stand gebracht ? Ook hoor ik met groote verbazing den heer Callier het reglement onzer scholen bekibbelen ! Was er dan gene inrichting noodig ?

Wij toch bestuurt die inrichting, zooniet de comiteeten ? Indien de pastoor, de deken, de bisschop eene rol in die scholen vervullen, dan is 't juist omdat het katholieke scholen zijn.

De heer Callier zegt ons dat die inrichting geprovoiseerd werd ; 't is waar. Gij hebt, zegt hij, verder als onderwijzer genomen alwat zij kondet oprapen. Eventuals zij ; ik zegde het reeds gisteren.

Zoo hebt gij in Limburg waar een aantal gemeentewonderwijzers overgegaan waren tot het vrij onderwijs, die onderwijzers vervangen door heden die den 4 Januari 1879 zeker niet dachten dat zij eenige maanden later onderwijzer zouden zijn.

De heer SCHAETZEN. — Men heeft zelfs een gewezen onderofficier benoemd.

De heer MEYERS. — Dergelijke misbruiken zijn er veel geweest. Men heeft gezegd dat bakkers als vrije onderwijzers werden toegelaten.

Welnu er zijn er ook onder uwe officiele onderwijzers ! Een voorbeeld : te Tongeren was een officiele onderwijzer, voor 1879, als niet genoeg bekwaam aangewezen ; hij is nog altijd onderwijzer en daarenboven verkreeg hij het oesterkruis.

De heer SCHAETZEN. — En men verhoogde zijne jaarwede !

De heer MEYERS. — De wet van 1879 heeft zekerlijk niet iedereen in de liberale partij voldaan. Doch ik verwachtte er mij niet aan de liberale partij te hooren mitvaren tegen het aandeel dat haar in het nieuw wetsontwerp toegekend wordt. Niemand uwer is tegen de verdoering van den heer Pirmez opgekomen ; en nochtans is zijn besluit...

De heer HOUZEAU DE LEBAYE. — ...dat het ontwerp een ontwerp van oorlog en ongeluk is !

De heer MEYERS. — Verschooning !... Dat de wet van 1879 een mislag en een ongeluk was !

En inderdaad, 't is uit dien mislag dat al de verdeeldheid in de gemeenten en de families gesproten is. Had de achtbare prins de Ligne niet voorgezegt dat het land zou verdeeld worden in Guelfen en Gibbelijnen en nochtans werd prins de Ligne uitgejouwd !

De heer Pirmez is een boeiend spreker ; maar ik kan met hem niet aansnemen dat er slechts bijna onzichtbare verschillen waren tusschen de wetten van 1842 en 1879. Ik weet wel dat de heer Van Humbecq gezegd heeft dat er niets veranderd was ; doch dit was onnauwkeurig en men heeft het niet geloofd. Indien er niets veranderd was, dan moest men het vroegere stelsel behouden.

Maar alle later uitgedachte listen, namelijk het onderwijs van den catechismus, de herstelling van de godsdienstige zinnebeelden, de opschriften in den gevel der officiele scholen dat is allemaal een fokas waarvoor niemand zich liet beet nemen.

De wet van 1879 was, voor en gedurende de bespreking en na de stemming het voorwerp geweest van de commentarier der drukpers. De meest bevoegde mannen der liberale partij deden in de *Revue de Belgique* bijvoorbeeld, het wezenlijk doel der wet kennen ; men moest de zielen aan de kerk ontrukken. De wet ging uit van een ongodsdienstig beginsel.

De wet van 1842 was een mislukkige overeenkomst, en gisteren, terwijl de heer Pirmez 't al spreken was, zegde ik tot mij zelven dat men niet meer terugkeert tot eene overeenkomst, zoodra deze eene verbroken is. De vrijheid alleen zal ons de oplossing van de schoolquestie geven.

Zij die de vrijheid betrachten en liefhebben... De heer HOUZEAU DE LEBAYE. — Zoodra de katholieke kerk !

De heer MEYERS. — Ja, zoodra de katholieke kerk welke met het geld der gebovigen handelt. — ...al diegenen hebben het recht op hun woord geloofd te worden. Onze partij deed meer dan spreken ; zij heeft die vrijheid sedert 1879 op bewonderenswaardige wijze bevestigd. De liberale heeft er zich inteedel niet van weten te bedienen.

De heer HOUZEAU DE LEBAYE heeft van het wetsontwerp eene echte klucht gemaakt.

De heer HOUZEAU DE LEBAYE. — Ik heb er de noodige gevolgtrekkingen uit afgeleid.

De heer MEYERS. — In dit opzicht, betraden wij eenen ongelukkigen weg. Wij worden hier medegesleept door de politiek welke op zekere oogenblikken een wild dier is en soms dingen doet zeggen waarvan het beter ware niet te spreken.

Zoo had het achtbare lid ongelijk te zinspelen op de schuldige schapen ; deze worden in twee rangen zoowel gevonden als in de onze.

De heer HOUZEAU DE LEBAYE. — Met dit verscheid dat wij ze verstoofden.

De heer MEYERS. — Wij ook !

De heer HOUZEAU DE LEBAYE. — Hoogenaamd niet ! zij maakt er onderpastoors van !

De heer MEYERS. — Ziehier mijne meening over de wet van 1879 ; die wet, welke het noodlottig grondbeginsel der onzijdigheid invoerde, werd dadelijk door de openbare denkwijze veroordeeld. En 't merkwaardigste bewijs van hetgene ik aanhaal, zijn het niet die 2,000 katholieke scholen welke, zoodra de heer Callier zegde, als paddestoelen uit onzen grond zijn opgeschoten ?

Reeds in 1862, had de heer A. Dechamps den tegenwoordigen toestand voorspeld. Den dag, zegde hij, waarop de wet van 1842 zal herzien worden, waarop den strijd tusschen den godsdienstigen geest en den regeringsgeest een voltrokken feit zal zijn, dien dag zal er naast iedere kerk eene vrije katholieke school tegenover de officiele staan.

En in dien strijd, voegde hij er bij, zal de regering bezwijken, want zij zal de huizezinnen, den godsdienst en de vrijheid tegen haar hebben. Dan zullen de katholieken, zegde hij verder, tot het grondwettig beginsel der vrijheid terugkomen.

! Waren profetische woorden ! Immers weten wij en lezen wij heden niet dat de liberale partij de wet van 1842 betrouwt ? Dat verklaarde de *Meuse* nog in een harer jongste nummers.

Terwijl de katholieken streeden op het gebied der scholen voor de gewetensvrijheid, leverde de regering zich aan alle mogelijke geldverkwistingen over en oefenden de liberale bureelen een weldadigheid eene wezenlijke drukking uit op de beoefing.

Men spreekt van het schoolonderzoek. Men zou het moeten vergelien. (*Gelach links.*) Ja, heeren der linkerzijde, gij hebt er alle belang bij het te vergeten. De heer Callier heeft er n veel van gesproken, hij heeft ons gezegd dat het aan 't land de rol der geestelijkheid had doen kennen.

De heer Callier beweert eveneens dat andere veropenbaringen van denzelfden aard werden gedaan. De geestelijkheid heeft alles gedaan, zij is de groote schulde. Maar dat weet en zegt gij sedert veertig jaar !

Uw schoolonderzoek heeft u te dien opzichte niets geleerd ; het was maar een oorlogstug ; gij hebt gedacht de geestelijkheid aldus uit te hongeren, gij hebt gemeend onze scholen te vernietigen en het tegenovergestelde gebeurde.

De heer Callier putte zoo even statistieken uit het verslag van den heer Vanderkindere, die onrechtstreeksche middelen opgaaf om de vrijheid te dooden, en het certificaat van schoolbezoek in 't leven riep om er allerhande voorrechten aan te verbinden.

Dit verslag vond nochtans op uwe banken geen enkel tegenspreker. De heer Pirmez alleen maakte eenige voorbehoudingen.

De heer JAMME. — Wij hebben het niet besproken.

De heer MEYERS. — 't Was op dat oogenblik dat gij de grondwetsherzieners bestreedt, die zich met open gelaat verzoonden : er lag iets in hunne pogingen. Maar wat moeten wij zeggen over de politiek des heeren Vanderkindere ?

Welnu, indien gij aan 't bewind gebleven waart dan zoudt gij, zoodra de heer Vanderkindere het vroeg, de bijl op den boom der Grondwet hebben laten vallen, dan zoudt gij onrechtstreeks onze duurbaarste vrijheden hebben ondermijnd.

De heer JAMME. — Dit verslag is ons werk niet.

De heer MEYERS. — Gij hebt het door uw stilzwijgen godgekeurd, gij zijt er niet tegen opgekomen.

De heer LIPPESS. — Het wordt thans niet besproken.

De heer MEYERS. — Zegde de heer Bernaert niet terecht aan den heer Vanderkindere : « Dit woord vrijheid moest u den mond branden » ?

En de drukking door het bureel van weldadigheid op den behoeftige uitgeoefend, wordt die ook niet geprezen en opgehemeld in 't verslag van den heer Le Hardy de Beaulieu ? Wij nemen zeer wel aan, zegt hij, dat de overheid aan de ouders zegge : « Gij zult uwe kinderen naar onze scholen zenden. »

Is er dan niets goeds buiten hetgeen onder uw

toezicht staat ? Zijn uwe scholen zoo uitmuntend sedert 1879 ?

Ik durf het zeggen : die verslagen over het schoolonderzoek moeten door u betreurd worden.

De heer JAMME. — Waarom erous verantwoordelijk voor maken ?

De heer De VICEE. — Waarom hebt gij dan een debat over dat onderzoek geweid ?

De heer MEYERS. — De heer Pirmez zelf heeft u gezegd dat gij uwen oorsprong en uwe grondbeginselen hadt verhoedend.

De 10° juni is gekomen en wierp de grondwetsherzieners met open gelaat, evenals de bedekte grondwetsherzieners omverre. Het belgisch volk toonde zich midrukkelijk gehecht aan onze vrijheden, vooral aan de vrijheid van onderwijs.

Ik keur het nieuw wetsontwerp ten hoogste goed. Het zal aan 't land meer vrijheid geven. Wat mij betreft, ik verfoel alle drukking, van waar die ook komt.

De heer LIPPESS. — Dit is lakt gij de banvloeken der kerk ?

De heer MEYERS. — Ongetwijfeld spreekt de katholieke kerk den banvloek uit ; maar de doktrinairen doen ook in den ban. Ik woonde de zitting bij waarin de toenmalige meerderheid de zes of acht in den banvloek. De heer Washer werd daarmede gelast (*gemor links*) ; hij sprak den banvloek uit over het kappeltje, en daar men dacht de sterkten te zijn, werd de *Independance* gelast met den heer Robert te bankkussenen.

De heer WILKETS. — Wat antwoordt dat goed op de bankkussenen der kerk ?

De heer MEYERS. — Waaron, voor uwe kinderen niet gedaan wat wij voor de onze deden ? Hebt uwe scholen, zoodra wij de onze hebben.

LIPPESS : Wij willen van gene partij scholen weten !

De heer MEYERS. — Gij zijt nochtans de hevigste partijmannen die men ooit zag ! Laat ons ieder onze school hebben, de huusvaders zullen hunnen keus doen.

Zulke oplossing ware gemakkelijk en edelmoedig. Wij zouden zien waar de beste scholen zijn. Voruit een diocesaan fonds ; noemt het, zoo gij begeert, een metselaarsfonds.

Wat iedereen moet willen, is dat de vrijheid van de armen waarborgd zij ; dat de beoefing niet verplieht weze zijne kinderen naar scholen te zenden welke hij verstoof.

Ik verzeig mij derhalve met de beschouwingen der heeren Strive en de Sadeleer aangaande de drukking van sommige weldadigheidsbureelen. De bevestigingen van den heer Callier laten ons onverschillig. Wij weten dat, zoo gij het bewind weer in handen krijgt, gij u over de geestelijkheid zult wreken. Maar gij zult ons de vrije scholen niet kunnen ontnemen.

't Is beledigend te veronderstellen dat wij indruken zullen maken op het recht der officiele onderwijzers ; de regering heeft dienaangaande stellige verklaringen afgelegd.

Zij zal er voor zorgen dat er hun geen leed geschiede. Vergelijkt hare inzien en eens met uwe daden in 1879.

Hoe hebt gij gehandeld jegens de onderwijzers die toen om gewetensredenen het officiele onderwijs verlieten ?

Gij zijt zooverre gegaan, dat gij zelfs de studieburenen aan zekere hunner teruggevraagd hebt ! Nu hebt gij ongelijk smaad te werpen op de regering, die u herhaaldelijk verklaarde dat zij gene inbreuk op eenig recht zou maken. (*Rochts : Zeer wel.*)

Tusschen de belooeningen vergund door het gouvernement voor daden van moed, zellopfiering en menschevendheid, bemerkte den naam van M. Hendrik MEESEN, agent van politie te Tongeren.

In den nacht van 26 tot 27 januari 1885, heeft hij eenen man gered die in den Jeker gevallen was, en op het punt was van te verdrinken.

### BINNENLAND

Wij lezen in het *Handelsblad* van Antwerpen : Te Antwerpen schijnen de geuzen zich nog meester te gevoelen van de straat. Donderdag avond hebben zij er weer het bewijs van willen leveren.

Eene groote manifestatie was aangekondigd op de Grootte-Markt, 's avonds ten 8 ure.

Het schijnt nochtans dat de inrichters bang zijn van eene tegenmanifestatie ; inderdaad in plaats van zoodra vroeger, de betooging een dag of twee op voorhand aan te kondigen, werden de plakkaarten eerst donderdag middag openbaar gemaakt.

Omtrent 9 ure was het bestelde muziekkorps bijeengetrommeld, men speelde het *Ongediert* en de stoet van 'tongediert zette zich in beweging, voorafgegaan en gevolgd door twee transparanten met de opschriften :

« Weg met de jesuitieschoolwet ! Ontbinding der Kamers ; ontbinding van het ministerie. » De stoet was niet bijzonder talrijk en vooral niet zeer uitgelezen. Hij trok eerst de Grootte Markt rond, en na het spelen van het *Ongediert* voor het stadhuis, begaf hij zich langs de Hoogstraat naar den Oever en de Kloosterstraat.

Onderweg werd de stoet verhoogd door medemanifesteeters, die hem in kroegen en herbergen zaten af te wachten. De stoet van den stoet

groeide dus langzamerhand aan en ten slotte scheen hij dan ook nog al belangrijk te zijn.

In de Kloosterstraat begon zich eene manifestatie op te doen tegen den stoet. Deze werd op een fel geluid onthaald.

Zoo ging het, altijd fluitend en tierend voort tot op de Gemeentebats voor het Atheneum. Hier hield de stoet stil. Een jood, een *drôle de corps* hekkom de trap van 't Atheneum en begon eene redevoering te houden over de schoolwet, het ministerie en wij weten niet wat al.

Op verschillende punten der stad hebben er in den loop van den nacht afzonderlijke gevechten plaats gehad ; 't is echter niet zeer erg geweest. De politie heeft geene aanhoudingen gedaan, noch proces verbaal opgemaakt.

Zeggen wij nog ten slotte dat de stoet der geuzen voor een goed deel samengesteld was uit vreemden, vooral Duitschers, en verder uit bestaende dokagisten, schutters, enz. Kortom, de hoofdtroepen van de behaalde mannen, die in den Ommeegang figureeren. Wat dient er meer gezegd !

— Men schrijft uit Brussel :

Het schijnt dat het gouvernement voornemens is aan de Kamers een krediet van 1 miljoen frank te vragen voor de Antwerpse werldtentoonstelling van 1885.

— Te Gent hebben de liberale studenten in drie avonden en tijdens de kiezing voor 5796 fr. ruiten aan stukken geslagen. Betaald maar, vreedzame burgers ! 't is vet en schoon !

« Luistert naar mijne woorden en niet met naar mijne werken. In het drijaatlijksch verslag over de toestand van het lager onderwijs lezen wij :

« Voortreest aankoopten en daarna denken aan middelen om zich geld te verschaffen, is de eerste stap op den weg van het vervul. »

En wie ondertekent dit verslag ! Wel de getuimede grafmaker Piet Van Humbecq.

Is het nu het geval met van te luisteren naar mijne woorden en niet te zien naar mijne werken.

« Op de deur van een koopman in wijn in eene kleine gemeente in Frankryk stond : « Vin à 55 centimes et eau dessus. »

« Dezer dagen telegrafeerde een handelaar aan iemand, met wien hij elders zaken zou doen, het volgende : « Ik kom heden vijf uur vijftien twintig. »

Toen hij op het bewuste tijdstip aankwam, werd hem na de eerste plichtplegingen gevraagd : en waar zijn nu de vrouw en kinderen ? Zeer verwonderd over deze vraag, daar de handelaar voor zaken reizende niet gewoon is zijne vrouw en nog minder zijne kinderen mede te nemen, streeg zijne verbazing ten top toen hem zijn draadbericht getoond werd : Ik kom heden vijf uur vijf en kinderen.

« O, aarde, wat biedt gij ons heerlijke genotten, stotterde een dronkard, struikelde en viel in een goot.

« Een heer werd op den straatweg geboden om een ongevallen rijtuig te helpen oprichten.

« Wie zit er in ? hernam de heer.

« De beroemde advocaat N. was het antwoord.

« Neen, zeide het hoortje, dan ga ik maar door, want mijn vader zaliger heeft mij ten eerst in het hart gegraapt om nooit met advocaten aan te leggen.

### BUITENLAND

#### Frankrijk.

Een juweelier te Parys ontving dezer dagen eenen brief uit Londen, hem meldende dat een zijner kollega's met deze leste stad, in een hotel van Parys zou afstappen en verzocht hem er een assortiment juweelen te brengen. De juweelier begaf zich naar gemeld hotel en bevond er zich voor twee onbekenden, die de meegebrachte juweelen ter waarde van 50,000 fr. onderzochten. Na alles welgezien te hebben, legden de beide vreemdelingen de juweelen weer in het kistje, en zegden aan den juweelier dat hij alles aan zekere firma te Londen tegen remboursement, zou zenden. De juweelier keerde tevreden naar huis, maar bestatigde hier dat zijne juweelen uit het kistje verdwenen en door netswerdig metaal vervangen waren. Onnoodig te zeggen dat de twee vreemdelingen aanstands verhuisd waren.

#### CHOLERA.

De leste tijdingen omtrent de vreeselijke ziekte zijn minder geruststellend. De toestand te Toulon blijft dezelfde, maar te Marseille werd eene kleine vermeerdering waargenomen. Intusschen wordt de werking der ziekte al groter en groter en woedt de geseel thans in bijna al de dorpen van zuidelijk Frankryk.

Te Vigne, Gigean, Cette, Digne, Perpignan, enz. is de toestand alles behalve gunstig. De schrik der bevolking is een der oorzaken van de uitbreiding der kwaal, en de weigering van harentwege om zich aan de voorschriften der wet te onderwerpen eene andere. In het dorp Omurgues bij Montroc, zijn 40 personen gestorven op 500 inwoners.

Ook in Italie breidt de kwaal zich uit. Van woensdag op vrijdag was het aantal sterfgevallen te Marzville 30 en te Toulon 5.